

فهرست مطالب

۱۳ دیباچه دکتر مصطفی فضائلی
۱۷ دیباچه دکتر علی مشهدی
۱۹ پیشگفتار
۲۳ فصل اول: مفاهیم، پیشینه و مبانی نظری امنیت آب
۲۳ مبحث اول: مفاهیم
۲۴ گفتار اول: صلح و امنیت بین المللی و تحول مفهومی آن
۲۴ بند اول: صلح
۲۵ بند دوم: امنیت
۳۱ گفتار دوم: آب شیرین
۳۱ بند اول: منابع آبی بین المللی
۳۲ الف: رودخانه های بین المللی
۳۴ ب: دریاچه های بین المللی
۳۴ ج: سفره های آبی زیرزمینی بین المللی
۳۵ د: یخچال ها
۳۶ بند دوم: حوضه آبریز رودخانه
۳۷ بند سوم: حقوق منابع بین المللی آب
۳۷ گفتار سوم: امنیت آب
۳۷ بند اول: تعریف امنیت آب
۳۹ بند دوم: ابعاد امنیت آب
۳۹ الف: از منظر موضوع
۴۲ ب: از منظر بازیگران تحت شمول
۴۳ بند سوم: سایر مفاهیم مشابه و تفاوت آنها با امنیت آب
۴۳ الف- کم آبی
۴۴ ب- تنش آبی
۴۴ ج- خطر آبی
۴۵ د- بحران آب
۴۶ مبحث دوم: پیشینه امنیت آب
۴۶ گفتار اول: پیشینه امنیت آب در مفهوم عام
۴۷ بند اول: پیش از جنگ جهانی دوم
۴۹ بند دوم: از جنگ جهانی دوم تا کنفرانس استکهلم
۵۱ بند سوم: از کنفرانس استکهلم تا کنون

۶ □ امنیت آب در حقوق بین الملل

- گفتار دوم: پیشینه امنیت آب در مفهوم خاص ۵۶
- مبحث سوم: مبانی نظری امنیت آب ۵۸
- گفتار اول: ارتباط آب و امنیت در مکاتب مختلف روابط بین الملل ۵۹
- بند اول: آب و امنیت در مکتب رئالیسم ۵۹
- بند دوم: آب و امنیت در مکتب لیبرالیسم ۶۰
- بند سوم: آب و امنیت در مکتب انتقادی ۶۲
- بند چهارم: آب و امنیت در مکتب کپنهاگ ۶۴
- گفتار دوم: ارتباط آب و امنیت در دیدگاه اندیشمندان ۶۵
- بند اول: کارل ویتفوجل ۶۵
- بند دوم: پیتر اچ. گلیک ۶۶
- بند سوم: آرون پی. الهانس ۶۸
- بند چهارم: هومر دیکسون ۶۸
- بند پنجم: مارتین اومالی ۶۹
- گفتار سوم: ارتباط آب و امنیت در اسناد بین المللی ۷۰
- گفتار چهارم: مهمترین چالش های مربوط به امنیت آب در عرصه بین الملل ۷۴
- بند اول: بحران کمبود آب ۷۴
- بند دوم: افزایش آلودگی آب ۷۵
- بند سوم: کمبود دسترسی افراد به آب ۷۷
- بند چهارم: رقابت دولت ها در مسائل آبی و ضعف چارچوب همکاری ۸۰
- بند پنجم: بلایای آبی ۸۱
- بند ششم: تعارضات مسلحانه ۸۳
- فصل دوم: امنیت دستیابی به آب در حقوق بین الملل** ۸۷
- مبحث اول: مدیریت کمی منابع آبی بین المللی و رابطه آن با امنیت آب ۸۸
- گفتار اول: انواع مختلف استفاده ها از منابع آبی بین المللی ۸۹
- بند اول: منابع آبی بین المللی و مرزبندی ۸۹
- بند دوم: منابع آبی بین المللی و کشتیرانی ۹۰
- بند سوم: منابع آبی بین المللی و استفاده های غیر کشتیرانی ۹۰
- گفتار دوم: سیر تحول تاریخی قواعد حاکم بر مدیریت کمی منابع آبی بین المللی ۹۲
- گفتار سوم: دکنترین های حقوقی ناظر بر مدیریت کمی منابع آبی بین المللی ۹۳
- بند اول: حاکمیت مطلق سرزمینی ۹۴
- بند دوم: تمامیت مطلق سرزمینی ۹۶
- بند سوم: حاکمیت محدود سرزمینی ۹۶
- بند چهارم: اجتماع منافع ۹۷
- گفتار چهارم: اصول حقوقی بین الملل حاکم بر مدیریت کمی منابع آبی بین المللی ۹۹

فهرست مطالب □ ۷

بند اول: اصل استفاده معقول و منصفانه	۹۹
بند دوم: اصل همکاری و تعهدات وابسته به آن	۱۰۰
گفتار پنجم: توسعه منابع آبی	۱۰۴
مبحث دوم: مدیریت کیفی منابع آبی بین المللی و رابطه آن با امنیت آب	۱۰۵
گفتار اول: مفهوم «آلودگی آب» و انواع آن	۱۰۶
گفتار دوم: سیر تحول تاریخی قواعد حاکم بر مدیریت کیفی منابع آبی بین المللی	۱۰۹
گفتار سوم: اصول حقوقی بین الملل حاکم بر مدیریت کیفی منابع آبی بین المللی	۱۰۹
بند اول: اصل استفاده غیر زیانبار از سرزمین	۱۱۱
بند دوم: اصل پیشگیری	۱۱۲
بند سوم: اصل احتیاط	۱۱۳
بند چهارم: اصل ارزیابی اثر زیست محیطی	۱۱۴
بند پنجم: اصل مسئولیت مشترک اما متفاوت	۱۱۷
بند ششم: اصل پرداخت توسط آلوده ساز	۱۱۸
بند هفتم: اصل همکاری	۱۱۹
مبحث سوم: مدیریت بلایا و رابطه آن با امنیت آب	۱۲۰
گفتار اول: مفهوم «بلایا»	۱۲۱
گفتار دوم: مبانی ارتباط امنیت آب و بلایا	۱۲۳
بند اول: آب، منشأ ایجاد بلایا	۱۲۳
بند دوم: نا امنی آبی به عنوان یک بلا	۱۲۴
بند سوم: بلایای طبیعی، مانع و تهدیدی بر امنیت آب	۱۲۴
گفتار سوم: تعهدات بازیگران بین المللی نسبت به مدیریت بلایا	۱۲۶
بند اول: پیش از وقوع بلایا	۱۲۶
بند دوم: در حین وقوع بلایا	۱۳۲
بند سوم: پس از وقوع بلایا	۱۳۸
مبحث چهارم: حفظ منابع آبی برای نسلهای آینده در پرتوی توسعه پایدار و رابطه آن	
با امنیت آب	۱۴۱
گفتار اول: مفهوم توسعه پایدار و سیر تحول آن	۱۴۲
گفتار دوم: مبانی ارتباط امنیت آب و توسعه پایدار	۱۴۴
گفتار سوم: تعهدات بازیگران بین المللی نسبت به توسعه پایدار	۱۴۵
بند اول: ماهیت الزام آور توسعه پایدار	۱۴۵
بند دوم: تعهد بازیگران بین المللی نسبت به توسعه پایدار در پرتوی اصول	
حقوق بین الملل منابع آبی فرامرزی	۱۴۹
الف- اصل استفاده معقول و منصفانه	۱۵۰
ب- اصل منع آسیب مهم فرامرزی	۱۵۲

- ج- اصل همکاری ۱۵۲
- د- اصل حمایت از محیط زیست آبی ۱۵۴
- بند سوم: تعهد بازیگران بین المللی نسبت به توسعه پایدار در پرتوی حقوق بین الملل محیط زیست ۱۵۵
- الف- حق بر محیط زیست سالم ۱۵۵
- ب- اصل حاکمیت محدود بر منابع طبیعی ۱۵۶
- ج- اصل پیشگیری ۱۵۶
- د- اصل احتیاط ۱۵۷
- ه- اصل مسئولیت مشترک اما متفاوت ۱۵۷
- و- اصل مشارکت عموم ۱۵۸
- فصل سوم: امنیت دسترسی به آب در حقوق بین الملل** ۱۶۱
- مبحث اول: امنیت دسترسی افراد به آب در پرتوی حق بر آب ۱۶۲
- گفتار اول: مفهوم حق بر آب ۱۶۲
- گفتار دوم: سیر تحول تاریخی شناسایی حق بر آب ۱۶۵
- گفتار سوم: منابع مبین حق بر آب در نظام بین المللی حقوق بشر ۱۶۷
- بند اول: معاهدات حقوق بشری ۱۶۷
- الف- معاهدات حقوق بشری جهانی ۱۶۸
- ب- معاهدات حقوق بشری منطقه ای ۱۷۰
- بند دوم: عرف بین المللی ۱۷۲
- الف- اسناد غیرالزام آور ۱۷۳
- ب- رویه قضایی بین المللی ۱۷۵
- ج- اصول کلی حقوقی ۱۷۶
- گفتار چهارم: تعهدات بازیگران بین المللی نسبت به حق بر آب ۱۷۷
- بند اول: تعهد دولت های حاکم نسبت به حق بر آب ۱۷۹
- الف- تعهد به احترام ۱۸۰
- ب- تعهد به صیانت ۱۸۰
- ج- تعهد به تحقق ۱۸۱
- بند دوم: تعهد سایر دولت ها نسبت به حق بر آب ۱۸۲
- الف- تعهدات فراسرزمینی ۱۸۲
- ب- تعهدات بین المللی ۱۸۴
- بند سوم: تعهد سازمان های بین المللی دولتی و غیردولتی نسبت به حق بر آب ۱۸۴
- بند چهارم: تعهد اشخاص حقوقی خصوصی نسبت به حق بر آب ۱۸۶
- بند پنجم: تعهد اشخاص حقیقی خصوصی نسبت به حق بر آب ۱۸۷
- مبحث دوم: امنیت دسترسی دولت ها به آب در پرتوی اصل استفاده معقول و منصفانه ۱۸۹

گفتار اول: مفهوم اصل استفاده معقول و منصفانه	۱۸۹
گفتار دوم: ارتباط اصل استفاده معقول و منصفانه و اصل منع ایراد آسیب مهم	۱۹۳
گفتار سوم: سیر تحول تاریخی شناسایی اصل استفاده معقول و منصفانه	۱۹۷
گفتار چهارم: معیارهای تعیین معقول و منصفانه بودن استفاده ها از آبراه های بین المللی	۱۹۸
گفتار پنجم: منابع مبین اصل استفاده معقول و منصفانه	۲۰۰
بند اول: معاهدات بین المللی	۲۰۱
الف- معاهدات بین المللی چند جانبه	۲۰۱
ب- معاهدات بین المللی دوجانبه	۲۰۴
بند دوم: عرف بین المللی	۲۰۷
الف- اسناد غیرالزام آور	۲۰۷
ب- رویه قضایی بین المللی	۲۰۹
ج- اصول کلی حقوقی	۲۱۲
گفتار ششم: تعهدات بازیگران بین المللی نسبت به اصل استفاده معقول و منصفانه	۲۱۳
فصل چهارم: مدیریت تعارضات پیرامون آب در حقوق بین الملل	۲۱۵
مبحث اول: مدیریت تعارضات آبی در زمان صلح	۲۱۶
گفتار اول: حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات آبی	۲۱۷
بند اول: روش های حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات آبی میان دولت ها	۲۱۹
بند دوم: روش های حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات آبی میان دولت ها و اشخاص غیردولتی	۲۲۴
گفتار دوم: اصل استفاده معقول و منصفانه	۲۳۰
گفتار سوم: اصل همکاری	۲۳۲
مبحث دوم: مدیریت تعارضات آبی در حین مخاصمات مسلحانه	۲۳۴
گفتار اول: حمایت از آب در قواعد حقوق بین الملل بشردوستانه	۲۳۵
بند اول: حمایت از آب در مقابل استفاده از آن به عنوان سلاح و ابزار جنگی	۲۳۶
الف- ممنوعیت مسموم کردن آبها	۲۳۶
ب- ممنوعیت بازداشتن افراد از دسترسی به آب	۲۳۷
ج- ممنوعیت استفاده از آب به عنوان تکنیک تغییردهنده محیط زیست	۲۴۰
بند دوم: حمایت از آب در مقابل استفاده از آن به عنوان هدف	۲۴۱
الف- ممنوعیت حمله به تأسیسات آبی	۲۴۱
ب- ممنوعیت آسیب به آب به عنوان عنصر محیط زیست	۲۴۳
ج- ممنوعیت تخریب و غارت اموال عمومی و خصوصی	۲۴۴
گفتار دوم: حمایت از آب در سایر قواعد حقوق بین الملل	۲۴۵
بند اول: قواعد حقوق بین الملل بشر	۲۴۶

- ۲۴۷..... بند دوم: قواعد حقوق بین الملل محیط زیست
- ۲۴۸..... بند سوم: قواعد حقوق بین الملل منابع آبی فرامرزی
- ۲۴۹..... گفتار سوم: مهمترین چالش های مربوط به حفاظت از آب در مخاصمات مسلحانه
- ۲۴۹..... بند دوم: عدم ممنوعیت کنترل تأسیسات آبی حاوی نیروهای خطرناک
- ۲۵۰..... بند دوم: کاربرد دوگانه منابع و تأسیسات آبی
- ۲۵۱..... بند سوم: ارتکاب اعمال تروریستی آبی در زمان مخاصمات مسلحانه
- ۲۵۴..... مبحث سوم: مدیریت تعارضات آبی پس از مخاصمات مسلحانه
- گفتار اول: تعهد به بازسازی و ترمیم منابع آبی در مرحله پس از مخاصمات
- ۲۵۴..... مسلحانه
- ۲۵۵..... بند اول: کمک انسان دوستانه در راستای بازسازی و ترمیم منابع آبی
- ۲۵۷..... بند دوم: همکاری های زیست محیطی در راستای بازسازی و ترمیم منابع آبی
- بند سوم: تعهد به پاکسازی بقایای سلاح ها در راستای بازسازی و ترمیم منابع
- ۲۶۰..... آبی
- گفتار دوم: تعهد به پاسخگویی ناقضان قواعد حقوقی در مرحله پس از مخاصمات
- ۲۶۲..... مسلحانه
- بند اول: مسئولیت بین المللی ناقضان قواعد مرتبط به آب در مرحله پس از
- ۲۶۲..... مخاصمات مسلحانه
- ۲۶۲..... الف- مسئولیت بین المللی دولت ها
- ۲۶۴..... ب- مسئولیت بین المللی کیفری افراد
- بند دوم: سازوکارهای طرح مسئولیت بین المللی و جبران صدمات وارده در
- ۲۶۷..... مرحله پس از جنگ
- ۲۶۷..... الف- دیوان های بین المللی کیفری
- ۲۶۹..... ب- سازوکارهای نظارتی بر حقوق بشر
- ۲۷۵..... نتیجه گیری
- ۲۸۱..... پیوست ها
- ۲۸۵..... منابع و مأخذ